

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 4. kesäkuuta 2025
(OR. en)

9447/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0651 (NLE)

ASILE 46
JAI 686
MIGR 193
COEST 412

EHDOTUS

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	4. kesäkuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 651 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON SUOSITUS koordinoidusta lähestymistavasta Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden siirtämiseen pois tilapäisen suojelun piiristä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 651 final.

Liite: COM(2025) 651 final

Bryssel 4.6.2025
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

**koordinoidusta lähestymistavasta Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden
siirtämiseen pois tilapäisen suojelun piiristä**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Neuvosto hyväksyi 4. maaliskuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2022/382 ja aktivoi 20. heinäkuuta 2001 annetun neuvoston direktiivin 2001/55/EY, jäljempänä 'tilapäistä suojelua koskeva direktiivi', sellaisten tiettyihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden osalta, jotka ovat joutuneet siirtymään Ukrainasta 24. helmikuuta 2022 tai sen jälkeen Venäjän asevoimien kyseisenä päivänä maassa aloittaman sotilaallisen hyökkäyksen vuoksi. Tilapäistä suojelua sovellettiin tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti aluksi yhden vuoden ajan 4. maaliskuuta 2023, minkä jälkeen sitä jatkettiin ilman eri toimenpiteitä yhdellä lisävuodella 4. maaliskuuta 2024.

Kyseisen päivämäärän jälkeen tilapäisen suojelun kesto on jatkettu kaksi kertaa. Neuvosto hyväksyi 19. lokakuuta 2023 täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2023/2409 tilapäisen suojelun jatkamisesta 4. maaliskuuta 2025 asti. Neuvosto hyväksyi 25. kesäkuuta 2024 täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2024/1836 tilapäisen suojelun jatkamisesta yhdellä vuodella 4. maaliskuuta 2026 asti.

Tilapäistä suojelua koskeva direktiivi tarjoaa edelleen vankan oikeudellisen kehyksen, jolla varmistetaan samat yhdenmukaistetut suojelunormit miljoonille Ukrainan sotaa EU:hun pakeneville ihmisille. Koska tilapäisen suojelun syyt ovat edelleen olemassa sen vuoksi, että Ukrainassa vallitsee epävakaa tilanne, jonka perusteella ei vielä voida päätellä, että palaamiselle olisi turvalliset ja kestävät olosuhteet, ja koska on edelleen epävarmaa, miten maan tilanne kehittyy, komissio esittää tämän ehdotuksen neuvoston suositukseksi yhdessä tilapäisen suojelun jatkamista vuodella 4. maaliskuuta 2027 saakka koskevan ehdotuksen kanssa.

Tilapäinen suojelu on luonteeltaan väliaikaista. Kun tulevaisuudessa olosuhteet muuttuvat siten, että Ukrainan tilanteesta voidaan olla riittävän varmoja, ja etenkin, kun sen perusteella voidaan päätellä, että palaamiselle olisi turvalliset ja kestävät olosuhteet, tilapäinen suojelu on lopetettava. Tähän muutokseen on oltava valmiina, kun sen aika koittaa. Siksi on tärkeää valmistella sujuvaa ja hyvin koordinoitua siirtymistä pois tilapäisestä suojelusta niin, että vastataan EU:ssa asuvien henkilöiden tarpeisiin ja otetaan samalla huomioon Ukrainan kapasiteetti- ja jälleenrakennustarpeet.

Tilapäisen suojelun määritelmään kuuluu myös tarve välttää riskejä, jotka kohdistuvat jäsenvaltioiden kansallisiin turvapaikkajärjestelmiin, jotka eivät muutoin pystyisi käsittelemään suuria määriä kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia ilman, että niiden tehokas toiminta heikkenee. Kartoitettaessa siirtymistä pois tilapäisestä suojelusta tämä näkökohta on erityisen tärkeä sen varmistamiseksi, että tilapäisen suojelun tulevilla päättämisellä vältetään haitalliset vaikutukset kansallisiin turvapaikkajärjestelmiin.

EU tarvitsee yhteisen lähestymistavan tulevaisuutta varten. Lähestymistavassa on tasapainotettava jäsenvaltioiden, EU:sta turvaa hakeneiden ihmisten ja Ukrainan edut ja samalla on tarjottava ennustettavuutta, vakautta ja tasapainoisempia vaikutuksia kaikissa jäsenvaltioissa. Yhteisen eurooppalaisen lähestymistavan avulla voimme myös ottaa täysimittaisesti huomioon Ukrainan hallinnon näkemykset ja maan jälleenrakennustarpeet.

Tässä yhteydessä komissio ehdottaa koordinoituja toimenpiteitä, joilla siirrytään tilapäisestä suojelusta muihin oikeudellisiin statuksiin ja tuetaan ihmisiä, jotka haluavat palata kotiin tilanteen salliessa. Tieto siitä, mitä tapahtuu, kun tilapäinen suojelu päättyy, sekä mahdollisuudet jatkaa laillista oleskelua EU:ssa tai palata kotiin antaisivat tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisuuden tehdä tietoon perustuvia valintoja tulevaisuudestaan ja varmistaisivat samalla heidän asemansa oikeusvarmuuden.

Näiden seikkojen perusteella komissio ehdottaa, että neuvoston suosituksessa keskitytään neljään toimenpidetekoonaisuuteen, joilla

- 1) edistetään ja helpotetaan siirtymistä muuhun oikeudelliseen statukseen jo ennen tilapäisen suojelun päättymistä;
- 2) valmistellaan sujuvaa ja kestävää uudelleenkotoutumista Ukrainaan;
- 3) varmistetaan tietojen antaminen siirtymään joutuneille henkilöille; sekä
- 4) varmistetaan koordinointi, seuranta ja tietojenvaihto jäsenvaltioiden kesken ja Ukrainan viranomaisten kanssa.

Toimenpiteet, joilla edistetään ja helpotetaan siirtymistä muuhun oikeudelliseen statukseen jo ennen tilapäisen suojelun päättymistä

Tilapäinen suojelu aktivoitiin alun perin välittömän avun tarjoamiseksi henkilöille, jotka pakenevat Venäjän Ukrainaa vastaan käymää hyökkäyssotaa. Näin varmistettiin suojelua hakevien henkilöiden edun mukaisesti, että kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten suuri määrä ei kuormittaisi jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmiä, ja estettiin sen vaara, että jäsenvaltiot eivät pystyisi käsittelemään hakemuksia ilman, että niiden turvapaikkajärjestelmien tehokkaalle toiminnalle aiheutuu haittaa. Monet tilapäistä suojelua saaneet kotiseudultaan siirtymään joutuneet henkilöt ovat olleet EU:ssa jo useita vuosia, ja he ovat kotoutuneet vastaanottavaan yhteiskuntaan oppimalla kieltä, työllistymällä ja osallistumalla koulutukseen.

Sen vuoksi olisi asianmukaista, että näille henkilöille tarjotaan mahdollisuus siirtymiseen sellaisiin kansallisiin oikeusstatuksiin, jotka vastaavat paremmin heidän todellista tilannettaan unionissa, ja että heitä kannustetaan siirtymään tällaisiin statuksiin. Näitä voivat olla esimerkiksi oleskeluluvat, jotka perustuvat työhön, koulutukseen, tutkimukseen tai perhesyihin, tai soveltuvin osin kansalliseen pitkään oleskelleen ulkomaalaisen asemaan. Samalla saattaa olla henkilöitä, jotka eivät kuulu minkään voimassa olevan kansallisen luvan piiriin. Joissakin jäsenvaltioissa käytetään niin kutsuttuja koontilupia, joiden tarkoituksena on myöntää sama lupa kaikille vastaanottavassa jäsenvaltiossa vähintään tietyn ajan asuneille tilapäistä suojelua saaville henkilöille heidän yksilöllisistä olosuhteistaan riippumatta. Nämä kansalliset statukset voisivat tarjota enemmän vakautta kuin vuosittain jatkettu tilapäinen suojelu.

Olisi myös kehitettävä tai tehostettava tiedotusta, jolla kannustetaan siirtymiseen muihin statuksiin, sillä on tärkeää, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt ymmärtävät tällaisten statuksien edut ja oikeutensa siirryttäessä tällaisiin oleskelulupiin ja että heille vakuutetaan, että kansainvälisen suojelun hakemiselle on olemassa vaihtoehtoja.

Jotta voidaan tukea tilapäistä suojelua saavien henkilöiden siirtymistä muihin oikeudellisiin statuksiin ja tarjota heille vaihtoehtoja näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, jäsenvaltioiden

olisi sallittava, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt, jotka muutoin olisivat oikeutettuja muuhun EU:n lainsäädäntöön perustuvaan asemaan¹, erityisesti silloin, kun kansallisiin oikeudellisiin statuksiin siirtyminen ei ole mahdollista, voivat hakea lupia, joita säännellään sinistä korttia koskevalla direktiivillä², yhdistelmälapadirektiivillä³ ja opiskelijoita ja tutkijoita koskevalla direktiivillä⁴. Tämä on mahdollista edellyttäen, että heillä ei samanaikaisesti olisi sekä tätä asemaa että kyseisten direktiivien nojalla myönnettyä lupaa.

Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisimman pian ja viimeistään lupaa koskevan hakemuksen tekohetkellä tilapäisen suojelun ja näiden direktiivien nojalla myönnettyjen oikeuksien välisestä erosta. Niiden olisi myös ilmoitettava tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisimman pian ja viimeistään hakemuksen tekohetkellä, että he eivät voi samanaikaisesti saada tilapäistä suojelua ja näiden direktiivien mukaista lupaa.

Toimenpiteet, joilla valmistellaan sujuvaa ja vakaata uudelleenkotoutumista Ukrainaan

Kun jäsenvaltiot ovat valmiita tilapäisen suojelun mahdolliseen asteittaiseen lakkauttamiseen, on olennaisen tärkeää varmistaa, että kotiinpaluu ja uudelleenkotoutuminen Ukrainaan tapahtuu hallitusti ja inhimillisellä tavalla, jotta voidaan tukea niitä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä palaamaan Ukrainaan, ottaen samalla huomioon heidän erilaiset yksilölliset tilanteensa. Jotkut henkilöt saattavat jo aikoa palata kotiin lyhyellä aikavälillä, kun taas toiset saattavat tarvita enemmän aikaa erityisten olosuhteidensa vuoksi.

Lisäksi myös rauhantilanteessa Ukraina tarvitsee aikaa rakentaakseen uudelleen valmiutensa ottaa vastaan kaikki sodan vuoksi kotiseudultaan siirtymään joutuneet henkilöt. Ukraina tarvitsee inhimillistä pääomaansa ja pyrkii varmistamaan olosuhteet, joilla edistetään EU:ssa oleskelleiden ukrainalaisten paluuta. Siksi on tärkeää tarkastella Ukrainan valmiuksia uudelleenkotouttaa kestäväällä tavalla kaikki sodan vuoksi siirtymään joutuneet. Jotta Ukrainaa voidaan auttaa sen pyrkimyksissä, prosessin tulisi edetä asteittain, ja siinä olisi otettava huomioon Ukrainan haasteet erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeiden huomioon ottamiseksi. Tilapäistä suojelua koskevassa direktiivissä on useita säännöksiä, joilla tarjotaan mahdollisuuksia puuttua tällaisiin tilanteisiin.

Direktiivin 21 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet tilapäistä suojelua saavien henkilöiden tai henkilöiden, joiden tilapäinen suojelu

¹ Laillista maahanmuuttoa koskevia EU:n direktiivejä ei sovelleta kolmansien maiden kansalaisiin pelkästään sillä perusteella, että he saavat tilapäistä suojelua jossakin jäsenvaltiossa neuvoston direktiivin 2001/55/EY mukaisesti.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/1883, annettu 20 päivänä lokakuuta 2021, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten sekä neuvoston direktiivin 2009/50/EY kumoamisesta (EUVL L 382, 28.10.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1233, annettu 24 päivänä huhtikuuta 2024, kolmansien maiden kansalaisille jäsenvaltion alueella oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää yhdistelmälapaa koskevasta yhden hakemuksen menettelystä sekä jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevien kolmansista maista tulleiden työntekijöiden yhtäläisistä oikeuksista (EUVL L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä (EUVL L 132, 21.5.2016, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

on päättynyt, vapaaehtoisen paluun mahdollistamiseksi siten, että heidän paluutaan helpotetaan ihmisarvoa täysimittaisesti kunnioittaen. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi sallittava omarahoitteiset **tutustumiskäynnit Ukrainaan**. Nämä tutustumiskäynnit voivat toimia luottamusta lisäävinä toimenpiteinä tilapäistä suojelua saaville henkilöille, jotka harkitsevat palaamista kotiin, mikä auttaa heitä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä, jotka tukevat heidän Ukrainaan palaamisensa. Tutustumiskäynnit voivat auttaa heitä tarkistamaan perheensä hyvinvoinnin tai omaisuutensa kunnan ja arvioimaan tuhojen laajuutta yhteisöissään ja kotimaansa olosuhteita yleisesti.

Jotta tilapäisestä suojelusta voidaan siirtyä sujuvasti pois, jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön jäsennellympi lähestymistapa tutustumiskäyntien edistämiseen. On kuitenkin olennaisen tärkeää, että silloin kun jäsenvaltiot sallivat tutustumiskäynnit, tällaisten käyntien parametrit, ehdot ja vaatimukset vahvistetaan ja sovitetaan yhteen muiden jäsenvaltioiden kanssa ja että niistä tiedotetaan avoimesti. Jäsenvaltion olisi perustettava yhteyspisteitä viimeksi mainittua tarkoitusta varten. On myös tärkeää ottaa huomioon, että voi olla tilapäistä suojelua saavia henkilöitä, jotka eivät pysty itse järjestämään ja rahoittamaan tutustumiskäyntejä, jolloin jäsenvaltio voi harkita tällaisten tutustumiskäyntien järjestämistä ja tukemista.

Osana toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden vapaaehtoinen paluu, jäsenvaltioiden olisi perustettava **vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevia ohjelmia**. Näitä ei katsota palauttamisdirektiivin mukaisiksi ohjelmiksi, koska asianomaiset henkilöt oleskelevat laillisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa tilapäisen suojelun päättymiseen saakka ja koska palauttamispäätöstä ei sen vuoksi tarvita. Sen sijaan nämä ovat ohjelmia, jotka voisivat mahdollistaa niiden henkilöiden, jotka ovat aiemmin saaneet tilapäistä suojelua kyseisessä jäsenvaltiossa, kestävän, asteittaisen ja hallitun kotiinpaluun ottaen huomioon sekä Ukrainan että siirtymään joutuneiden tarpeet ja valmiudet.

Tilanteen monimutkaisuuden vuoksi ja ottaen huomioon Ukrainaan jääneet, mukaan lukien maan sisällä siirtymään joutuneet henkilöt, vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevat ohjelmat olisi suunniteltava siten, että ne tukevat Ukrainan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja tuovat siten hyötyä paikalliselle yhteisölle sen sijaan, että ne toteutetaan yksilöllisten etuuspakettien muodossa. Tästä syystä tiivis koordinointi Ukrainan viranomaisten kanssa olisi olennaisen tärkeää tällaisten vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevien ohjelmien suunnittelussa ja täytäntöönpanossa.

Ukrainan investointikehyksellä⁵ on keskeinen asema inhimillisen pääoman säilyttämisessä ja paluun edellytysten luomisessa. Koulutus, asuminen, terveydenhuolto, hoivatyö ja sosiaalinen suojelu ovat ensisijaisia aloja. Käynnissä olevilla hankkeilla tuetaan kunnallisen infrastruktuurin kunnostamista ja autetaan rahoittamaan sodan koettelemia yrityksiä. Maaliskuussa 2025 hyväksytyillä uusilla investointiohjelmilla tuetaan asumistarpeiden täyttämistä, ja tuleviin ehdotuspyyntöihin sisältyvät haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, myös paluumuuttajien, mahdollisuudet saada rahoitusta ja työtä. Näiden vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevien ohjelmien olisi oltava kattavia ja niistä olisi tiedotettava hyvin. Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava kelpoisuusedellytykset tällaisiin ohjelmiin osallistumiselle.

⁵ Ukrainan investointikehyks on osa 50 miljardin euron arvoista Ukrainan tukivälinettä, ja sen tarkoituksena on houkutella julkisia ja yksityisiä investointeja Ukrainan elpymiseen ja jälleenrakentamiseen. Se sisältää yhteensä 9,3 miljardia euron rahoitusvälineet, joista 7,8 miljardia euroa on lainatakauksia ja 1,5 miljardia euroa sekarahoitusta. Sen tavoitteena on saada liikkeelle 40 miljardin euron investoinnit elpymiseen, jälleenrakentamiseen ja nykyaikaistamiseen.

Mahdollisen väärinkäytön riskien rajoittamiseksi henkilöitä, jotka päättävät käyttää tätä mahdollisuutta, olisi vaadittava ilmoittautumaan vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan.

Jäsenvaltioiden perustamille vapaaehtoista kotiinpaluuta tukeville ohjelmille olisi asetettava rajoitetut määräajat tilapäisen suojelun päättymisen jälkeen. Olisi tärkeää koordinoida vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevien ohjelmien alustavaa kestoja EU:n jäsenvaltioiden kesken ja Ukrainan viranomaisten kanssa. Mahdollisesti enintään yhden vuoden ajanjakso auttaisi koordinoimaan Ukrainan viranomaisten kanssa asianomaisten henkilöiden tarpeisiin vastaamista, kuten majoituksen tai asunnon löytämistä, työllistymistä sekä peruspalvelujen ja -infrastruktuurien, myös sairaanhoidon, saatavuutta, heidän uudelleenkotoutuessaan Ukrainassa oleviin yhteisöihin.

Koska paikan päällä vallitsevat olosuhteet voivat muuttua nykyhetken ja tilapäisen suojelun päättymisen välisenä aikana, jäsenvaltioiden olisi myös koordinoitava keskenään ja Ukrainan viranomaisten kanssa vapaaehtoista kotiin paluuta tukevien ohjelmien kestoja sekä muutetun tai pidennetyn ajanjakson asettamista vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevien ohjelmien mukaista vapaaehtoista poistumista varten, jos ennakoitu aika ei riitä varmistamaan asteittaista ja kestävä uudelleenkotoutumista Ukrainaan.

Lisäksi direktiivin 21 artiklan 3 kohdassa sallitaan jäsenvaltioiden velvollisuuksien voimassaolon *yksilöllinen jatkaminen* niiden tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden osalta, jotka osallistuvat vapaaehtoista kotiin paluuta tukevaan ohjelmaan. Yksittäisten tapauskohtaisten jatkamisten aiheuttaman hallinnollisen taakan keventämiseksi jäsenvaltioiden olisi oletusarvoisesti ulotettava kaikki tilapäiseen suojeluun liittyvät oikeudet koskemaan vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan ilmoittautuneita henkilöitä 21 artiklan 3 kohdan mukaisesti Ukrainaan paluun ajankohtaan tai ohjelman mukaisen vapaaehtoisen poistumisen määräajan päättymiseen saakka. Jatkuvuuden varmistamiseksi ja sellaisten tilanteiden välttämiseksi, joissa tilapäistä suojelua saaneet henkilöt oleskelevat laittomasti maassa välittömästi tilapäisen suojelun päättymisen jälkeen, jäsenvaltioiden olisi lisäksi varmistettava, että tilapäistä suojelua saaneet henkilöt voivat oleskella laillisesti jäsenvaltion alueella tilapäisen suojelun päättymisen ja sen ajanjakson välisenä aikana, jonka kuluessa kyseiset henkilöt voivat ilmoittautua vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan.

Direktiivissä on myös säännöksiä tilanteista, joissa henkilöt eivät ehkä pysty palaamaan erityisten olosuhteiden eli terveydentilansa vuoksi. Direktiivin 23 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sellaisten henkilöiden oleskeluedellytysten suhteen, jotka ovat saaneet tilapäistä suojelua ja joiden ei terveytensä vuoksi voi kohtuudella edellyttää matkustavan esimerkiksi, jos hoidon keskeyttäminen aiheuttaisi heille vakavaa haittaa. Tämä toimenpide mahdollistaisi laillisen oleskelun jatkumisen ja turvaverkon henkilöille, joiden terveydelliset tai muut henkilökohtaiset olosuhteet estävät heitä matkustamasta.

Sodan vaikutusten vuoksi on mahdollista, että heti tilapäisen suojelun päättyessä Ukraina ei pystyisi vastaamaan sellaisten henkilöiden tarpeisiin, joilla on tiettyjä haavoittuvuuksia myös terveyden lisäksi. Direktiivin 23 artiklan 1 kohdan pohjalta jäsenvaltioita olisi kannustettava tarjoamaan vaihtoehtoja laillisen oleskelun jatkamiseksi myös muille haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille, jotka eivät kuulu muihin statuksiin siirtymisen tai direktiivin 21 ja 23 artiklan nojalla jo tarjotun mahdollisuuden soveltamisalaan ja joiden yksilöllinen tilanne ei välttämättä mahdollista palaamista (esimerkiksi siksi, että heillä on muuntyyppisiä

haavoittuvuuksia, joita Ukraina ei pysty ottamaan huomioon välittömästi tilapäisen suojelun päättymisen jälkeen). Tämä edistäisi myös kestävä, asteittaista ja hallittua siirtymistä sekä apua tarvitsevien että Ukrainan osalta.

Lisäksi tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 23 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että perheet, joiden alaikäiset lapset käyvät koulua jäsenvaltiossa, voivat jäädä jäsenvaltioon meneillään olevan lukukauden loppuun saakka. Tämän säännöksen käyttöön olisi kannustettava.

Toimenpiteet, joilla varmistetaan tietojen antaminen siirtymään joutuneille henkilöille

Monet edellä esitetyistä toimenpiteistä edellyttävät, että siirtymään joutuneille henkilöille tiedotetaan asianmukaisesti, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja täysin tietoisina tosiseikoista. Tässä yhteydessä on tärkeää, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön tarvittavat rakenteet ja menettelyt, myös tiedotuskampanjoiden avulla, ja maksimoivat samalla olemassa olevien välineiden ja kanavien käytön päällekkäisten toimien välttämiseksi.

Lisäksi sen jälkeen, kun Ukrainan kansallisesta yhtenäisyydestä vastaava ministeri teki aloitteen⁶ sellaisten erityisten keskusten perustamisesta jäsenvaltioihin, jotka tukevat yhteyksien ylläpitämistä ulkomailla asuviin ukrainalaisiin, eräät jäsenvaltiot ovat osoittaneet kiinnostusta ja ovat parhaillaan perustamassa alueelleen tällaisia Unity Hub -keskuksia.

Nämä Unity Hub -keskukset toimivat monikäyttöisinä tietokeskuksina, jotka auttavat siirtymään joutuneita henkilöitä kotoutumaan vastaanottaviin yhteiskuntiin ja palaamaan kotiin Ukrainaan. Tässä yhteydessä ja käynnissä olevien toimien yksinkertaistamiseksi tällaisia Unity Hub -keskuksia voitaisiin käyttää myös tietojen antamiseen kansallisiin statuksiin siirtymisestä, Ukrainaan tehtävistä tutustumiskäynneistä ja vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevista ohjelmista sen varmistamiseksi, että siirtymään joutuneiden henkilöiden tekemät päätökset tehdään täysin tietoisina tosiseikoista neuvoston direktiivin 2001/55/EY 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat käyttää turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) ohjelmiaan, mukaan lukien monivuotisen rahoituskehityksen tarkistuksesta ja kansallisten ohjelmien väliarvioinnista peräisin oleva lisärahoitus, Unity Hub -keskusten perustamisen tukemiseen. Ne voivat myös saada tukea kansainvälisiltä järjestöiltä ja kolmansilta mailta tähän tarkoitukseen, ja niitä kannustetaan sisällyttämään näiden järjestöjen tarjoamat tiedot, valmiudet ja verkostot yksilöllisiin suunnitelmiinsa Unity Hub -konseptin toteuttamiseksi.

Toimenpiteet, joilla varmistetaan koordinointi, seuranta ja tietojenvaihto jäsenvaltioiden kesken ja Ukrainan viranomaisten kanssa

On ratkaisevan tärkeää varmistaa ehdotettujen toimenpiteiden täytäntöönpanoa koskeva koordinoitu lähestymistapa jäsenvaltioiden välillä ja Ukrainan viranomaisten kanssa. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi käytettävä olemassa olevia rakenteita koordinoidakseen toimia, vaihtaakseen tietoja ja seurataakseen tilannetta paikan päällä, myös solidaarisuusfoorumeissa, johon Ukrainan viranomaiset kutsutaan tarvittaessa osallistumaan.

Eurostat laatii tilapäistä suojelua koskevat Euroopan viralliset tilastot, mutta ajantasaisen tilannekuvan antaminen operatiivisia tarkoituksia varten edellyttää, että jäsenvaltiot päivittävät säännöllisesti tilapäisen suojelun rekisteröintialustalle tietonsa, mukaan lukien luvut rekisteröinneistä, jotka eivät ole aktiivisia. Koska siirtyminen pois tilapäisestä suojelusta

⁶ Ukrainan ministerikabinetin tammikuussa 2025 antama asetus 2113.

johtaa merkittäviin muutoksiin siirtymään joutuneiden henkilöiden asemassa, on olennaisen tärkeää saada tarkka ja ajantasainen kuva tilanteen kehittymisestä. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi ladattava tilapäisen suojelun rekisteröintialustalle säännöllisesti tarkat ja ajantasaiset tiedot, mukaan lukien luvut rekisteröinneistä, jotka eivät ole aktiivisia.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Tällä ehdotuksella pyritään valmistelemaan tilapäisen suojelun keskeyttämistä koordinoitusti ja antamaan jäsenvaltioille mahdollisuus valmistella seuraavat vaiheet etukäteen sekä selkeyttämään Ukrainan sotaa paenneiden henkilöiden oikeudellista asemaa.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Tällä ehdotuksella tuetaan jäsenvaltioita Ukrainan sotaa paenneiden henkilöiden tarpeisiin vastaamisessa ja Ukrainan avustamisessa sen pyrkimyksissä uudelleenkotouttaa kotiin palaavat henkilöt.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT) ja erityisesti sen 78 artiklan 1 kohta, 79 artiklan 1 kohta sekä 292 artiklan ensimmäinen ja toinen virke, joiden nojalla neuvosto voi antaa suosituksia. Artiklan mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta aina silloin, kun perussopimuksissa määrätään, että neuvosto hyväksyy säädöksen komission ehdotuksesta.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevassa SEUT-sopimuksen V osastossa annetaan Euroopan unionille tiettyjä näihin asioihin liittyviä toimivaltuuksia. Näitä toimivaltuuksia on käytettävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan mukaisesti, toisin sanoen ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin Euroopan unionin tasolla.

Venäjän hyökkäyssodasta johtuva Ukrainan tilanne vaikuttaa edelleen koko EU:hun. Euroopan unioni on reagoinut siihen ennennäkemättömällä ja yhtenäisellä tavalla. Tämä osoittaa, että tarvitaan edelleen EU:n ratkaisuja ja tukea sekä vahvaa koordinoitua EU:n tasolla, sillä jäsenvaltioiden on yhdessä kyettävä reagoimaan tilanteeseen jatkuvasti ja tehokkaasti. Samoin on varmistettava, että koko unionissa sovelletaan samoja normeja ja yhdenmukaisia oikeuksia unionissa tällä hetkellä oleskeleviin 4,3 miljoonaan Ukrainasta paenneeseen ihmiseen.

Koska yhden jäsenvaltion yksittäisillä toimilla on vaikutusta myös mahdolliseen edelleen liikkumiseen muissa jäsenvaltioissa, on selvää, että yksittäisten jäsenvaltioiden toteuttamilla toimilla ei voida tyydyttävällä tavalla vastata tarpeeseen luoda EU:n yhteinen lähestymistapa siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun piiristä pois siirtämiselle, joka on selvästi yhteinen haaste koko EU:lle. Tarvitaan yhteinen lähestymistapa, jota jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saada yksinään aikaan, joka edellyttää jäsenvaltioiden yhteistä omistajuutta ja joka voidaan tämän ehdotetun neuvoston suosituksen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa ja koordinoida paremmin unionin tasolla, minkä myös jäsenvaltiot ovat itse

todenneet. Tämän vuoksi unionin on ryhdyttävä toimiin SEU-sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti.

- **Suhteellisuusperiaate**

SEU-sopimuksen 5 artiklan 4 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ehdotetussa neuvoston suosituksessa suositetaan koordinoitua siirtymistä pois tilapäisestä suojelusta asianomaisten siirtymään joutuneiden henkilöiden edun vuoksi ja yksittäisten jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavien tai epä johdonmukaisten lähestymistapojen mahdollisten kielteisten vaikutusten välttämiseksi. Ehdotuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

- **Toimintatavan valinta**

Toimintatavaksi on valittu komission ehdotus neuvoston suositukseksi, joka mahdollistaisi EU:n tasolla koordinoitua lähestymistavan, jolla varmistetaan jäsenvaltioiden yhteinen omistajuus toimenpiteistä ja EU:n toimielinten tarvittava tuki.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarviointit/toimivuustarkastukset**

[Ei sovelleta]

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Näyttöön perustuvan tiedon keräämiseksi komissio kuuli säännöllisesti jäsenvaltioiden viranomaisia, asiaankuuluvia EU:n virastoja, Ukrainan viranomaisia ja kansainvälisiä järjestöjä ja jatkoi samalla yhteydenpitoa valtiosta riippumattomien organisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Komissio kuuli yhteistyössä Euroopan unionin neuvoston kiertävien puheenjohtajavaltioiden kanssa huhtikuussa 2024 jäsenvaltioita tilapäisen suojelun tulevaisuudesta eri foorumeilla ja useaan otteeseen, muun muassa neuvoston maahanmuutto-, raja- ja turvapaikka-asioiden strategisessa komiteassa (SCIFA), turvapaikkatyöryhmässä ja kotouttamis-, maahanmuutto- ja maastapoistamistyöryhmässä. Jäsenvaltiot korostivat, että EU:n tasolla on tarpeen laatia tilapäisestä suojelusta pois siirtymistä koskeva koordinoitu lähestymistapa, joka liittyisi aseman jatkamiseen maaliskuuhun 2027 saakka, jotta voidaan taata tarvittava aika asteittaiselle lähestymistavalle ja samalla tarjota selkeyttä EU:ssa oleskeleville siirtymään joutuneille henkilöille.

Jäsenvaltiot ilmaisivat myös 10. huhtikuuta 2025 järjestetyssä SCIFAn kokouksessa tukensa tilapäisestä suojelusta pois siirtymiselle sellaisen neuvoston suosituksen muodossa, joka kattaa ainakin siirtymisen muihin oikeudellisiin statuksiin ja toimenpiteet, joilla varmistetaan asteittainen paluu Ukrainaan, jotta voidaan taata jäsenvaltioiden yhteinen omistajuus. Samanaikaisesti komissio on kuullut säännöllisesti jäsenvaltioita, joihin Ukrainasta niiden alueelle siirtymään joutuneiden henkilöiden suuri määrä on vaikuttanut eniten.

Solidaarisuusfoorumeissa käytiin täydentäviä keskusteluja, joissa jäsenvaltiot toistivat, että tilapäisestä suojelusta pois siirtymisessä tarvitaan joustavaa ja yhteistä Euroopan tasolla koordinoitua lähestymistapaa. Samaan aikaan komissio piti säännöllisesti yhteyttä Ukrainan viranomaisiin ymmärtääkseen paremmin niiden tarpeita. Lisäksi komissio kuuli erityisesti tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 3 artiklan mukaisesti YK:n pakolaisasiain päävaltuutettua, joka on arvioinut tilannetta ja antanut asiaan liittyviä tietoja, joiden

perusteella EU:n tasolla tarvitaan yhteisiä toimia, joilla varmistetaan selkeys ja asianmukaiset oikeudet ja ratkaisut siirtymään joutuneille henkilöille.

Vuoden 2025 maaliskuussa 109 humanitaarista järjestöä ja kansalaisjärjestöä julkaisi Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilannetta koskevan yhteisen julkilausuman⁷, jossa komissiota kehoitettiin ehdottamaan tilapäisen suojelun jatkamista edelleen maaliskuuhun 2027 saakka ja samalla selkeyttämään Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun ja oleskelustatuksen tulevaisuutta.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

[Ei sovelleta]

- **Vaikutustenarviointi**

[Ei sovelleta]

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

[Ei sovelleta]

- **Perusoikeudet**

Tässä ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan 1, 7, 18, 19, 24, 25 ja 26 artiklan periaatteita sekä kansainvälisestä oikeudesta johtuvia velvoitteita, mukaan lukien Genevessä 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehty pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan alusta alkaen tilapäistä suojelua koskevan direktiivin soveltamiseen liittyvät rahoitustarpeet on katettu EU:n rahoitusvälineistä, erityisesti koheesiopolitiikan rahoitusvälineiden määrärahoista, kausiksi 2014–2020 ja 2021–2027⁸.

Lisäksi AMIF-rahaston temaattisesta välineestä ja yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahaston temaattisesta välineestä asetettiin saataville 400 miljoonaa euroa hätäapuun⁹, jolla tuetaan niitä jäsenvaltioita, joihin Ukrainasta tuleva siirtymään joutuneiden henkilöiden joukottainen maahantulo on vaikuttanut eniten.

Komissio ilmoitti keväällä 2025, että jäsenvaltioiden saataville asetetaan 3 miljardia euroa, joilla voidaan taloudellisesti tukea vuoden 2027 loppuun mennessä muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanoa ja Ukrainasta tulevien tilapäistä suojelua saavien henkilöiden vastaanottamista. Jäsenvaltiot voivat myös käyttää AMIF-rahaston väliarvioinnissa hyväksyttyjä määrärahojaan tilapäisen suojelun tarpeiden kattamiseen.

5. LISÄTIEDOT

⁷ ”Three years since the activation of the Temporary Protection Directive: from emergency to longer-term solutions”.

⁸ Koheesiopoliittinen tukitoimi Euroopan pakolaisten auttamiseksi eli niin kutsuttu CARE-paketti (CARE, CARE plus ja Fast-CARE).

⁹ Hätiäpuu annettiin kymmenelle jäsenvaltiolle (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK ja CY).

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

[Ei sovelleta]

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

[Ei

sovelleta]

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

koordinoidusta lähestymistavasta Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden siirtämiseen pois tilapäisen suojelun piiristä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 78 artiklan 1 kohdan, 79 artiklan 1 kohdan ja 292 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Tilapäinen suojele Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille, jotka eivät voi palata lähtömaahansa tai lähtöalueelleen Venäjän aseellisen hyökkäyksen vuoksi, sellaisena kuin se on aloitettu neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382 ja jatkettu neuvoston täytäntöönpanopäätöksillä (EU) 2023/2409¹⁰, (EU) 2024/1836¹¹ ja (EU) 2025/...¹², on voimassa 4 päivään maaliskuuta 2027 saakka. Vaikka tilapäinen suojele on edelleen osoitus unionin yhtenäisyydestä ja solidaarisuudesta Ukrainan kansaa kohtaan, se on luonteeltaan väliaikaista. Sen vuoksi on tarpeen valmistella tietä asteittaiseen, kestäväan ja hyvin koordinoituun siirtymiseen pois tilapäisen suojelun saajan asemasta aikana, jolloin Ukrainan olosuhteet mahdollistavat tilapäisen suojelun päättämisen, ottaen samalla huomioon Ukrainan valmius- ja jälleenrakennustarpeet.
- (2) Jäsenvaltiot ovat vaatineet tällaista koordinoitua unionin tason lähestymistapaa tilapäisen suojelun tulevaisuudesta käytyjen keskustelujen yhteydessä. Jäsenvaltioiden neuvoston direktiivin 2001/55/EY aktivoinnin jälkeen saamien kokemusten perusteella on ratkaisevan tärkeää taata kaikkien jäsenvaltioiden yhteinen omistajuus ja jaettu vastuu unionin tasolla koko prosessin ajan.
- (3) Yksi direktiivin 2001/55/EY aktivoinnin tavoitteista oli suojele hakevien henkilöiden edun mukaisesti välttää se, että jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmät ylikuormittuvat eivätkä pysty käsittelemään suuria määriä kansainvälisen suojelun hakemuksia tämän vaikuttamatta kielteisesti niiden tehokkaaseen toimintaan. Tämä kysymys on edelleen ratkaiseva myös kartoitettaessa siirtymistä pois tilapäisestä suojelusta. Lisäksi myös rauhantilanteessa Ukraina tarvitsee aikaa rakentaakseen uudelleen valmiutensa siten, että se voi ottaa vastaan kaikki sodan vuoksi kotiseudultaan siirtymään joutuneet

¹⁰ Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/2409, annettu 19 päivänä lokakuuta 2023, täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382 aloitetun tilapäisen suojelun jatkamisesta (EUVL L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

¹¹ Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2024/1836, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2024, täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382 aloitetun tilapäisen suojelun jatkamisesta (EUVL L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

¹² Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2025/..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382 aloitetun tilapäisen suojelun jatkamisesta (EUVL L, ..., ELI: ...).

henkilöt. Jotta Ukrainaa voidaan tukea sen pyrkimyksissä uudelleenkotouttaa siirtymään joutuneet henkilöt, on siksi tärkeää, että prosessia hallinnoidaan joustavasti, asteittain ja ottaen huomioon asianomaisten henkilöiden yksilölliset tilanteet. Siirtymisessä olisi tämän vuoksi otettava huomioon tilapäistä suojelua tällä hetkellä saavien tarpeet ja Ukrainan tarpeet säilyttäen samalla jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien eheys.

- (4) Monet tilapäistä suojelua saaneet kotiseudultaan siirtymään joutuneet henkilöt ovat olleet unionissa jo useita vuosia, ja he ovat kotoutuneet vastaanottavaan yhteiskuntaan oppimalla kieltä, työllistymällä ja osallistumalla koulutukseen. Sen vuoksi on asianmukaista, että heille tarjotaan jo nyt mahdollisuus siirtyä sellaiseen kansalliseen oikeudelliseen statukseen, joka vastaa paremmin heidän todellista tilannettaan unionissa, jos edellytykset laillisen oleskelun jatkamiselle muilla perusteilla täyttyvät. Tällaisia voivat olla esimerkiksi työhön, koulutukseen, tutkimukseen tai perhesyihin perustuvat oleskeluluvat. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi edistettävä ja helpotettava tätä siirtymistä muun muassa tarjoamalla selkeitä tietoja, jotka auttavat asianomaisia henkilöitä ymmärtämään näiden oleskelulupien tarjoamat edut ja oikeudet verrattuna tilapäiseen suojeluun ja kansainväliseen suojeluun.
- (5) Jotta voidaan tukea tilapäistä suojelua saavien henkilöiden siirtymistä muihin oikeudellisiin statuksiin ja tarjota heille vaihtoehtoja näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, jäsenvaltioiden olisi sallittava, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt erityisesti silloin, kun kansallisen aseman saaminen ei välttämättä ole mahdollista ja kyseiset henkilöt muutoin olisivat oikeutettuja toiseen asemaan unionin oikeuden perusteella, voivat hakea Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien (EU) 2016/801¹³, (EU) 2021/1883¹⁴ ja (EU) 2024/1233¹⁵ mukaisia lupia. Tämä on mahdollista edellyttäen, että heillä ei samanaikaisesti ole sekä tilapäisen suojelun saajan asemaa että kyseisten direktiivien nojalla myönnettyä lupaa. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisimman pian ja viimeistään lupaa koskevan hakemuksen tekohetkellä tilapäisen suojelun saajan aseman nojalla ja mainittujen direktiivien nojalla myönnettyjen oikeuksien välisestä erosta. Niiden olisi myös ilmoitettava tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisimman pian ja viimeistään lupaa haettaessa, että he eivät voi samanaikaisesti saada tilapäistä suojelua ja näiden direktiivien mukaista lupaa.
- (6) Jotta jäsenvaltiot olisivat valmiita tilapäisen suojelun mahdolliseen asteittaiseen lakkauttamiseen, on olennaisen tärkeää varmistaa, että kotiinpaluu ja uudelleenkotoutuminen Ukrainaan tapahtuu hallitusti ja inhimillisesti ja että siinä

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä (EUVL L 132, 21.5.2016, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/1883, annettu 20 päivänä lokakuuta 2021, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten sekä neuvoston direktiivin 2009/50/EY kumoamisesta (EUVL L 382, 28.10.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1233, annettu 24 päivänä huhtikuuta 2024, kolmansien maiden kansalaisille jäsenvaltion alueella oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää yhdistelmä lupaa koskevasta yhden hakemuksen menettelystä sekä jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevien kolmansista maista tulleiden työntekijöiden yhtäläisistä oikeuksista (EUVL L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

otetaan huomioon kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden erilaiset yksilölliset olosuhteet ja tuetaan niitä, jotka haluavat ja pystyvät palaamaan Ukrainaan. Vaikka jotkut henkilöt saattavat jo aikoa palata kotiin lyhyellä aikavälillä, toiset saattavat tarvita enemmän aikaa erityisten olosuhteidensa vuoksi. On myös tärkeää tarkastella Ukrainan valmiuksia uudelleenkotouttaa kestäväällä tavalla kaikki sodan vuoksi siirtymään joutuneet. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä toimenpiteitä, joilla valmistellaan sujuvaa ja kestävää uudelleenkotoutumista Ukrainaan ottaen huomioon kaikki nämä näkökohdat hyödyntämällä täysimittaisesti neuvoston direktiivin 2001/55/EY 21 ja 23 artiklassa jo säädettyjä välineitä ja laajentamalla niitä.

- (7) Ukrainaan palaamista harkitsevien olisi voitava tehdä tietoon perustuvia päätöksiä, mikä tukisi myös heidän paluunsa kestävyttä. Jotta tilapäisestä suojelusta voidaan siirtyä sujuvasti pois, jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön jäsennellympi lähestymistapa, jolla edistetään omarahoitteisia tutustumiskäyntejä direktiivin 2001/55/EY 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Nämä käynnit voisivat toimia tilapäistä suojelua saavien henkilöiden luottamusta lisäävänä toimenpiteenä, koska ne antaisivat heille mahdollisuuden tarkistaa perheenjäsenten hyvinvointi tai omaisuuden kunto tai arvioida tuhojen laajuutta yhteisöissään ja Ukrainan olosuhteita yleisesti. Näiden käyntien tehostamiseksi ja väärinkäytösten estämiseksi jäsenvaltioiden olisi vahvistettava tällaisia käyntejä koskevat parametrit, ehdot ja vaatimukset. Tällaiset vaatimukset olisi sovitettava yhteen muiden jäsenvaltioiden kanssa, ja ne olisi vahvistettava ja niistä olisi tiedotettava avoimesti. Jäsenvaltioiden olisi perustettava yhteyspisteitä viimeksi mainittua tarkoitusta varten. On tärkeää ottaa huomioon, että saattaa olla henkilöitä, jotka eivät pysty tekemään tutustumiskäyntejä itsenäisesti. Jäsenvaltiot voivat tällaisissa tapauksissa harkita tutustumiskäyntien järjestämistä ja tukemista.
- (8) Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sellaisten henkilöiden vapaaehtoisen paluun mahdollistamiseksi, joiden tilapäinen suojelu on päättynyt. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi perustettava vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevia ohjelmia. Jotta voidaan varmistaa näiden ohjelmien tehokkuus ja välttää väärinkäytön riskit, niiden olisi oltava huolellisesti suunniteltuja, kattavia ja niistä olisi tiedotettava asianmukaisesti ottaen huomioon Ukrainan tarpeet ja valmiudet sekä unionissa olevien siirtymään joutuneiden henkilöiden tarpeet ja Ukrainaan jääneiden tilanne sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ylläpitämiseksi. Tästä syystä kaikissa tällaisissa ohjelmissa olisi asetettava yksittäisten etuuspakettien sijaan etusijalle tuki, jolla tuetaan uudelleenkotoutumista yhteisöihin, joihin on saatavilla unionin rahoitusta Ukrainassa. Tällaisiin ohjelmiin osallistumisen edellytykset olisi määriteltävä selkeästi, ja henkilöitä, jotka aikovat osallistua ohjelmiin, olisi vaadittava ilmoittautumaan niihin. Jäsenvaltiot voisivat osana näitä ohjelmia harkita avustavansa poistumisten järjestämisessä esimerkiksi silloin, kun suuri määrä siirtymään joutuneita henkilöitä palaa samalle alueelle Ukrainassa.
- (9) Tällaisten vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevien ohjelmien olisi oltava kestoaltaan rajoitettuja ja määräaikaista, mutta niissä olisi varattava riittävästi aikaa varmistaa asianmukainen koordinointi Ukrainan viranomaisten kanssa, jotta voidaan edistää palaavien henkilöiden asteittaista ja asianmukaista kotoutumista yhteisöihinsä, myös peruspalvelujen, kuten majoituksen, asumisen tai sairaanhoidon, saatavuutta. Tästä syystä ja sen varmistamiseksi, että vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevan ohjelman alkuperäinen kesto sovitetaan yhteen kaikkien jäsenvaltioiden ja Ukrainan viranomaisten kanssa, vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevissa ohjelmissa olisi

säädettävä poistumisajasta, joka mahdollistaa näiden tavoitteiden saavuttamisen, eli mahdollisesti enintään yhden vuoden pituisesta ajanjaksosta. Tänä aikana henkilöiden olisi voitava edelleen oleskella laillisesti jäsenvaltiossa. Koska olosuhteet paikan päällä voivat muuttua nykyhetken ja tilapäisen suojelun päättymiseen välisenä aikana, jos ennakoitu aika ei riitä varmistamaan asteittaista ja kestävää uudelleenkotoutumista Ukrainaan, jäsenvaltioiden olisi koordinoitava keskenään ja Ukrainan viranomaisten kanssa vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevien ohjelmien mukaisen vapaaehtoisen poistumisen muutetun tai pidennetyn määräajan asettaminen.

- (10) Jotta voidaan vähentää hallinnollista rasitetta, joka liittyy oleskelulupien mahdolliseen tapauskohtaiseen myöntämiseen vapaaehtoista kotiinpaluuta tukeviin ohjelmiin osallistuville henkilöille, jäsenvaltioiden olisi käytettävä direktiivin 2001/55/EY 21 artiklan 3 kohdassa säädettyä tilapäistä suojelua saaneita ja vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan osallistuvia henkilöitä koskevaa mahdollisuutta salliakseen direktiivin 2001/55/EY III luvussa säädettyjen tilapäiseen suojeluun liittyvien oikeuksien laajentamisen koskemaan niitä henkilöitä, jotka ovat saaneet tilapäistä suojelua tilapäisen suojelun keston päättymisen jälkeen, Ukrainaan paluun ajankohtaan tai vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevan ohjelman mukaisen vapaaehtoisen paluun määräajan päättymiseen saakka. Jatkuvuuden varmistamiseksi ja sellaisten tilanteiden välttämiseksi, joissa henkilöt oleskelevat laittomasti maassa välittömästi tilapäisen suojelun päättymisen jälkeen, jäsenvaltioiden olisi lisäksi varmistettava, että tilapäistä suojelua saaneet henkilöt voivat oleskella laillisesti jäsenvaltion alueella tilapäisen suojelun päättymisen ja sen ajanjakson välisenä aikana, jonka kuluessa henkilöt voivat ilmoittautua vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan.
- (11) On mahdollista, että heti tilapäisen suojelun päättyessä Ukraina ei pystyisi vastaamaan sellaisten henkilöiden tarpeisiin, joilla on tiettyjä haavoittuvuuksia myös terveyden lisäksi. Jotta voidaan varmistaa kestävä kotiinpaluu, jossa otetaan huomioon Ukrainan kyky vastata erityisryhmien tarpeisiin, jäsenvaltioiden olisi myös sovellettava direktiivin 2001/55/EY 23 artiklan 1 kohtaa henkilöihin, joilla on muita kuin terveydentilaan liittyviä haavoittuvuuksia, ja toteutettava heidän laillisen oleskelunsa jatkamisen edellytyksiä koskevat tarvittavat toimenpiteet. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa varmistettava, että oleskeluedellytyksissä otetaan huomioon asianomaisten henkilöiden erityistarpeet.
- (12) Jäsenvaltioiden olisi käytettävä direktiivin 2001/55/EY 23 artiklan 2 kohdassa säädettyjä mahdollisuuksia sallia henkilöiden oleskelu alueellaan tilapäisen suojelun keston jälkeen sellaisten perheiden osalta, joiden lapset ovat alaikäisiä ja käyvät koulua jäsenvaltiossa.
- (13) Jotta voidaan taata asianmukainen tiedottaminen ja auttaa tilapäistä suojelua saavia henkilöitä tekemään tietoon perustuvia valintoja täysin tietoisina tosiseikoista, on tärkeää maksimoida nykyisten välineiden ja kanavien käyttö ja välttää toimien päällekkäisyyttä. Jos jäsenvaltioihin perustetaan Unity Hub -keskuksia, niitä olisi tätä tarkoitusta varten käytettävä tietojen antamiseen muihin oikeudellisiin statuksiin siirtymisestä, tutustumiskäynneistä ja vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevista ohjelmista. Jäsenvaltiot voivat käyttää Unity Hub -keskusten tukemiseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1147¹⁶ perustetun turvapaikka-, maahanmuutto- ja

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1147, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta (EUVL L 251, 15.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj>).

kotouttamisrahaston varoja, mukaan lukien monivuotisen rahoituskehityksen tarkistuksesta ja turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta rahoitettavien jäsenvaltioiden ohjelmien väliarvioinnista peräisin olevaa lisärahoitusta. Tähän tarkoitukseen voitaisiin saada tukea myös kansainvälisiltä järjestöiltä ja kolmansilta mailta. Toimien yksinkertaistamiseksi jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä kansainvälisten järjestöjen tarjoamat tiedot, valmiudet ja verkostot yksilöllisiin suunnitelmiinsa perustaa Unity Hub -keskuksia.

- (14) Jotta voidaan varmistaa koordinoitu lähestymistapa tämän suosituksen täytäntöönpanossa jäsenvaltioiden kesken ja Ukrainan viranomaisten kanssa, jäsenvaltioiden olisi koordinoitava toimia, vaihdettava tietoja ja seurattava tilannetta paikan päällä useilla asiaankuuluvilla foorumeilla, myös solidaarisuusfoorumilla, johon Ukrainan viranomaiset kutsutaan tarvittaessa.
- (15) Koska siirtyminen pois tilapäisestä suojelusta johtaa merkittäviin muutoksiin siirtymään joutuneiden henkilöiden asemassa, on olennaisen tärkeää saada tarkka kuva tilanteen kehittymisestä. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi säännöllisesti ja oikea-aikaisesti päivitettävä tilapäisen suojelun rekisteröintialustalle tilapäistä suojelua koskevat tietonsa, mukaan lukien luvut rekisteröinneistä, jotka eivät ole aktiivisia.
- (16) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti Irlanti on ilmoittanut [...] päivänä [...] kuuta [...] päivätyllä kirjeellä] haluavansa osallistua tämän suosituksen hyväksymiseen ja soveltamiseen.]

TAI

[Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän [säädöksen] hyväksymiseen, asetus ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.]

- (17) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän suosituksen hyväksymiseen eikä sitä sovelleta Tanskaan,

SUOSITTAA:

Toimenpiteet, joilla edistetään siirtymistä muuhun oikeudelliseen statukseen jo ennen tilapäisen suojelun päättymistä

1. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä ja helpotettava sellaisten tilapäistä suojelua saavien henkilöiden pääsyä kansallisiin oikeudellisiin statuksiin, jotka työskentelevät, toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina, ovat ammatillisessa koulutuksessa tai muussa koulutuksessa ja harjoittavat tutkimusta jossakin jäsenvaltiossa tai jotka voisivat saada kansallisen oikeudellisen aseman perhesyiden tai muiden syiden vuoksi ja jotka täyttävät kansallisessa lainsäädännössä säädetyt edellytykset.
2. Jäsenvaltioiden olisi sallittava, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt, jotka muutoin olisivat oikeutettuja muuhun EU:n lainsäädäntöön perustuvaan asemaan, erityisesti jos kansallisen oikeudellisen aseman saaminen ei ole mahdollista, voivat hakea lupia, joita säännellään direktiiveillä (EU) 2016/801, (EU) 2021/1883 ja (EU) 2024/1233,

edellyttäen, että heillä ei ole samanaikaisesti tätä asemaa ja kyseisten direktiivien nojalla myönnettyä lupaa. Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisimman pian ja viimeistään lupaa koskevan hakemuksen tekohetkellä tilapäisen suojelun saajan aseman nojalla ja mainittujen direktiivien nojalla myönnettyjen oikeuksien välisestä erosta. Niiden olisi myös ilmoitettava tilapäistä suojelua saaville henkilöille mahdollisimman pian ja viimeistään hakemuksen tekohetkellä, että he eivät voi samanaikaisesti saada tilapäistä suojelua ja näiden direktiivien mukaista lupaa.

Toimenpiteet, joilla valmistellaan sujuvaa ja vakaata uudelleenkotoutumista Ukrainaan

3. Jäsenvaltioiden olisi sallittava omarahoitteiset tutustumiskäynnit Ukrainaan direktiivin 2001/55/EY 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi
 - a) laadittava tutustumiskäyntejä koskevat parametrit tai ehdot ja koordinoitava niitä muiden jäsenvaltioiden kanssa;
 - b) ilmoitettava parametreista tai ehdoista henkilöille, jotka saattavat haluta tehdä tällaisia käyntejä. Tätä varten olisi perustettava yhteyspisteitä;
 - c) harkittava tällaisten tutustumiskäyntien järjestämistä ja tukemista tapauksissa, joissa asianomaiset henkilöt eivät pysty järjestämään ja rahoittamaan tutustumiskäyntiä itse.
4. Perustetaan neuvoston direktiivin 2001/55/EY 21 artiklan 1 kohdan mukaiset vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevat ohjelmat käytettäväksi, kun tilapäinen suojelu on päättynyt. Jäsenvaltioiden olisi
 - a) varmistettava koordinointi Ukrainan viranomaisten kanssa, jotta voidaan helpottaa Ukrainassa oleviin yhteisöihin uudelleenkotoutumista, kuten majoituksen tai asunnon löytämistä tai peruspalvelujen ja -infrastruktuurien, myös sairaanhoidon, saatavuutta;
 - b) varmistettava, että vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevista ohjelmista annettavassa tuessa asetetaan etusijalle tuki uudelleenkotouttamiseen Ukrainassa oleviin yhteisöihin yksilöllisten etuuspakettien sijaan;
 - c) vahvistettava vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan osallistumisen edellytykset;
 - d) edellytettävä, että henkilöt, jotka haluavat osallistua vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan, ilmoittautuvat tällaiseen ohjelmaan voidakseen hyötyä siitä;
 - e) vahvistettava ohjelman mukaista vapaaehtoista poistumista varten konkreettinen ajanjakso, jonka on mahdollista kestää enintään vuoden ajan tilapäisen suojelun päättymisen jälkeen. Koordinoitava toimintaansa muiden jäsenvaltioiden ja Ukrainan viranomaisten kanssa ja 8 kohdan mukaisesti silloin, kun ohjelman mukaista vapaaehtoisesta paluun määräaika on paikan päällä tapahtuva kehitys huomioon ottaen muutettava tai pidennettävä, jos suunniteltu aika ei riitä varmistamaan henkilöiden asteittaista ja kestävä uudelleenkotoutumista Ukrainaan;
 - f) käytettävä direktiivin 2001/55/EY 21 artiklan 3 kohdan mukaista mahdollisuutta laajentaa direktiivin 2001/55 III luvussa säädetty tilapäiseen suojeluun liittyvät oikeudet koskemaan tilapäistä suojelua saaneita henkilöitä, jotka osallistuvat vapaaehtoista kotiinpaluuta tukevaan ohjelmaan, Ukrainaan

paluun ajankohtaan tai ohjelman mukaisen vapaaehtoisen poistumisen määräajan päättymiseen saakka. Varmistettava laillisen oleskelun jatkuminen tilapäisen suojelun päättymispäivän ja sen ajanjakson välillä, jona henkilö voi ilmoittautua kyseiseen ohjelmaan;

- g) harkittava mahdollisuutta avustaa poistumisen järjestämisessä erityisesti silloin, kun suuri joukko siirtymään joutuneita henkilöitä palaa samalle alueelle Ukrainassa.
5. Jäsenvaltioiden olisi ihmisarvoa kunnioittaen toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotka koskevat sellaisten henkilöiden oleskeluedellytyksiä, jotka eivät täytä muiden statuksien saamista koskevia vaatimuksia ja joilla on muita kuin direktiivin 2001/55/EY 23 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia haavoittuvuuksia, kunnes Ukraina voi huolehtia tällaisten henkilöiden erityistarpeista. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa varmistettava, että oleskeluedellytyksissä otetaan huomioon heidän erityistarpeensa.
6. Jäsenvaltioiden olisi direktiivin 2001/55/EY 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti sallittava, että perheet, joiden alaikäiset lapset käyvät koulua jäsenvaltiossa, voivat jäädä jäsenvaltioon meneillään olevan lukukauden loppuun saakka, jos neuvoston direktiivin 2001/55/EY 6 artiklan mukaisesti tehdyllä neuvoston päätöksellä vahvistettu tilapäisen suojelun päättymispäivä ei ole yhdenmukainen lukuvuoden päättymisen kanssa.

Toimenpiteet, joilla varmistetaan tietojen antaminen siirtymään joutuneille henkilöille

7. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että siirtymään joutuneille henkilöille tiedotetaan asianmukaisesti mahdollisuuksista siirtyä muihin oikeudellisiin statuksiin, myös näihin statuksiin siirtymiseen liittyvistä eduista ja oikeuksista, sekä Ukrainan tilanteesta, tutustumiskäyntejä koskevista vaatimuksista ja unionissa ja Ukrainassa saatavilla olevasta tuesta kotiinpaluuta varten. Jäsenvaltioiden olisi tältä osin
- a) otettava käyttöön nopeita kansallisia viestintäjärjestelmiä ja -menettelyjä, kuten yhteyspisteitä, tai tiedotuskampanja;
 - b) niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka aikovat perustaa alueelleen Unity Hub -keskuksen yhteistyössä Ukrainan viranomaisten kanssa, hyödynnettävä näitä Unity Hub -keskuksia asiaankuuluvien tietojen toimittamiseksi siirtymään joutuneille henkilöille. Sisällytettävä kansainvälisten järjestöjen tarjoamat tiedot, valmiudet ja verkostot Unity Hub -keskusten perustamista koskevaan kansalliseen suunnitelmaan;
 - c) harkittava turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston ohjelman, mukaan lukien monivuotisen rahoituskehiksen tarkistuksesta ja kansallisten ohjelmien väliarvioinnista peräisin oleva lisärahoitus, hyödyntämistä Unity Hub -keskusten tukemisessa.

Toimenpiteet, joilla varmistetaan koordinointi, seuranta ja tietojenvaihto jäsenvaltioiden kesken ja Ukrainan viranomaisten kanssa

8. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa koordinoitava toimia ja vaihdettava tietoja asiaankuuluvasta kehityksestä sekä tämän suosituksen täytäntöönpanosta jäsenvaltioiden kesken ja Ukrainan viranomaisten kanssa, myös solidaarisuusfoorumissa, johon Ukrainan viranomaiset kutsutaan tarvittaessa.
9. Jäsenvaltioiden olisi seurattava kehitystä ja päivitettävä oikea-aikaisesti ja säännöllisesti asiaankuuluvia tietoja siirtymään joutuneiden henkilöiden statuksesta

asiaankuuluvissa tietokannoissa, myös tilapäisen suojelun rekisteröintialustalla, erityisesti tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädännön mukaista riittävää suojelua saavien henkilöiden lukumäärästä jäsenvaltion alueella, niiden henkilöiden lukumäärästä, jotka ovat siirtyneet muuhun statukseen ja jotka eivät enää saa tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädännön mukaista riittävää suojelua, sekä niiden henkilöiden lukumäärästä, joiden rekisteröinnit eivät ole aktiivisia.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*